

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MANUELA KAMPOSA SANČESA-BORDONAS [MANUEL CAMPOS
SÁNCHEZ-BORDONA]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 26. martā¹

Lieta C-80/19

**E. E.,
piedaloties:
Kauno miesto 4-ojo notāro biuro notarē Virginija Jarienė,
K.-D.E.**

(Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Augstākā tiesa, Lietuva) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Prejudiciālā nolēmuma tiesvedība – Sadarbība civillietās – Regula (ES) Nr. 650/2012 –
Piemērošanas joma – Jēdziens “mantošana ar pārrobežu elementu” – Jēdziens “pastāvīgā dzīvesvieta” –
Notāru pienākums ievērot starptautiskās jurisdikcijas noteikumus – Jēdziens “publisks akts” –
Tiesību aktu izvēle, kas izriet no pēdējās gribas rīkojuma – Pārejas noteikumi –
Starptautiskās jurisdikcijas piešķiršana, ko veic ieinteresētās personas

1. *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* (Augstākā tiesa, Lietuva) uzdod virkni prejudiciālu jautājumu par Regulas (ES) Nr. 650/2012² interpretāciju. Tā uzskata, ka tie ir jāuzdod, lai iztiesātu lietu, kas attiecas uz valsts notāra atteikumu apmierināt pieteikumu par mantojuma procedūras ierosināšanu un valsts mantojuma apliecības izsniegšanu.

2. Strīds radās saistībā ar mantošanu Vācijā dzīvojošas Lietuvas valstspiederīgās³ nāves gadījumā, kura bija sagatavojusi testamentu Lietuvā un kuras mantojamais īpašums atrodas šajā valstī. Viņas dēls, kas arī ir Lietuvas pilsonis, lūdza Kauņas (Lietuva) notāram uzsākt mantošanas procedūru un izdot mantojuma apliecību; šos prasījumus notārs noraidīja, kā pamatu norādot mirušās pastāvīgo dzīvesvietu Vācijā.

3. Pēc Tiesas norādes, šajos secinājumos tiks izskatīts tikai ceturtais līdz sestais jautājums. Tomēr to analīzes gaitā man tostarp būs jāatsaucas uz dažu pārējo jautājumu saturu.

1 Oriģinālvaloda – spāņu.

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantojuma apliecības izveidi (OV 2012, L 201, 107. lpp.; turpmāk tekstā – “regula”).

3 Par šo faktisko apstākli lietā ir strīds.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības. Regula Nr. 650/2012

4. Nozīme ir šādiem apsvērumiem:

“(7) Būtu jāveicina iekšējā tirgus pienācīga darbība, novēršot šķēršļus, ko saistībā ar personu brīvu pārvietošanos rada grūtības izmantot savas tiesības attiecībā uz mantošanu, kurai ir pārrobežu elementi. Eiropas tiesiskuma telpā pilsoņiem ir jāvar laikus organizēt savu mantojumu. Efektīvā veidā ir jānodrošina mantinieku un legātāru, citu mirušajam tuvu personu, kā arī mantojuma kreditoru tiesības.

[..]

(20) Šajā regulā būtu jāņem vērā dalībvalstīs mantošanas lietu risināšanai piemērotās dažādās sistēmas. Tādēļ šajā regulā jēdziens “tiesa” būtu jāsaprot paplašināti, lai aptvertu ne tikai tiesas šā vārda tiešajā nozīmē – kuras veic tiesas funkcijas, bet arī dažu dalībvalstu notārus un reģistrēšanas iestādes, kas konkrētās mantošanas lietās līdzīgi tiesām pilda tiesas funkcijas, un notārus un tiesību speciālistus, kas dažās dalībvalstīs saskaņā ar tiesas deleģētām pilnvarām konkrētā mantošanas lietā pilda tiesas funkcijas. Šajā regulā izklāstītajiem noteikumiem par jurisdikciju vajadzētu būt saistošiem visām tiesām, kā tās definētas šajā regulā. Un pretēji – jēdzienam “tiesa” nebūtu jāaptver kādas dalībvalsts ārpus tiesas iestādes, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pilnvarotas nodarboties ar mantošanas lietām, piemēram, notārus vairākumā dalībvalstu, ja tie nepilda tiesas funkcijas, kā tas parasti ir.

(21) Ar šo regulu visiem notāriem, kuriem dalībvalstīs ir kompetence mantošanas lietās, būtu jānodrošina iespēja īstenot savu kompetenci. Tam, vai notāriem attiecīgajā dalībvalstī ir saistoši šajā regulā izklāstītie noteikumi par jurisdikciju, vajadzētu būt atkarīgam no tā, vai uz tiem attiecas vai neattiecas jēdziens “tiesa” šīs regulas nozīmē.

[..]

(23) Ņemot vērā iedzīvotāju arvien pieaugošo mobilitāti un lai Savienībā nodrošinātu pareizu tiesu organizāciju un reālu piesaisti starp mantojumu un dalībvalsti, kurā isteno jurisdikciju, šajā regulā būtu jāparedz, ka vispārējs piesaistes kritērijs, lai noteiktu gan jurisdikciju, gan piemērojamos tiesību aktus, ir mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī. Lai noteiktu pastāvīgo dzīvesvietu, iestādei, kura nodarbojas ar mantošanas lietu, būtu vispārēji jāizvērtē mirušā dzīves apstākļi gados pirms viņa nāves un nāves brīdī, ņemot vērā visus attiecīgos faktiskos apstākļus, jo īpaši mirušā uzturēšanās attiecīgajā valstī ilgumu un regularitāti, kā arī šādas uzturēšanās apstākļus un iemeslus. Šādi noteiktai pastāvīgajai dzīvesvietai būtu jāatspoguļo cieša un stabila saikne ar attiecīgo valsti, ievērojot šīs regulas īpašos mērķus.

(24) Dažos gadījumos noteikt mirušā pastāvīgo dzīvesvietu varētu būt sarežģīti. Tāds jo īpaši varētu būt gadījums, kad mirušais profesionālu vai ekonomisku iemeslu dēļ bija devies dzīvot uz citu valsti, lai tur strādātu, dažkārt uz ilgu laiku, bet bija saglabājis ciešu un stabili saikni ar savu izcelsmes valsti. Šādā gadījumā atkarībā no lietas apstākļiem varētu uzskatīt, ka mirušā pastāvīgā dzīvesvieta joprojām ir bijusi viņa izcelsmes valsts, kurā atradās viņa ģimenes interešu centrs un norisinājās viņa sociālā dzīve. Citi sarežģīti gadījumi var būt tādi, kad mirušais dzīvojis pārmaiņus vairākās valstīs vai arī ceļojis no valsts uz valsti, nevienā no tām neapmetoties uz pastāvīgu dzīvi. Ja mirušais bijis kādas minētās valsts pilsonis vai arī kādā no minētajām valstīm atradies visa viņa galvenā manta, tad viņa pilsonība vai minētās mantas atrašanās vieta varētu būt īpašs faktors visu faktisko apstākļu vispārējā izvērtēšanā.

(25) Attiecībā uz mantošanai piemērojamo tiesību aktu noteikšanu, iestāde, kas nodarbojas ar mantošanas lietu, izņēmuma gadījumos, kad, piemēram, mirušais uz savu pastāvīgās dzīvesvietas valsti ir devies dzīvot neilgi pirms nāves un visi lietas apstākļi rāda, ka viņam nepārprotami bijusi ciešāka saikne ar kādu citu valsti, varētu secināt, ka mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem vajadzētu būt nevis mirušā pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, bet gan drīzāk tās valsts tiesību aktiem, ar kuru mirušajam acīmredzami bijusi ciešāka saikne. Tomēr šāda acīmredzami ciešāka saikne nebūtu jāizmanto kā papildu piesaistes kritērijs, ja ir sarežģīti noteikt mirušā pastāvīgo dzīvesvietu nāves brīdī.

[..]

(27) Šīs regulas noteikumi ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu, ka iestāde, kas nodarbojas ar mantošanas lietu, vairākumā gadījumu piemērotu savus tiesību aktus. Tādēļ šajā regulā ir paredzēta virkne mehānismu, kurus piemērotu gadījumos, kad mirušais par tiesību aktiem, kas reglamentē tā atstāto mantojumu, ir izvēlējis tās dalībvalsts tiesību aktus, kuras pilsonis viņš ir bijis.

(28) Vienam no šādiem mehānismiem vajadzētu būt iespējai attiecīgajām pusēm noslēgt vienošanos par tiesas izvēli par labu tās dalībvalsts tiesām, kuras tiesību akti tika izvēlēti. [..]

[..]

(37) Lai ļautu pilsoņiem ar pilnīgu juridisko noteiktību izmantot iekšējā tirgus piedāvātās priekšrocības, šai regulai būtu jādod viņiem iespēja jau iepriekš zināt, kurus tiesību aktus piemēros viņu mantojumam. Lai izvairītos no pretrunīgiem rezultātiem, būtu jāievieš saskaņotas kolīziju normas. Galvenajam noteikumam būtu jānodrošina, lai mantošanu reglamentētu iepriekš paredzami tiesību akti, kuriem ar to ir cieša saikne. Juridiskās noteiktības labad un lai izvairītos no mantošanas sadrumstalotības, ar minētajiem tiesību aktiem būtu jāreglamentē mantošana kopumā, proti, viss īpašums, kas veido daļu no mantojuma, neatkarīgi no mantas veida un neatkarīgi no tā, vai manta atrodas kādā citā dalībvalstī vai trešā valstī.

[..]

(39) Tiesību aktu izvēle būtu nepārprotami jāpaziņo pēdējās gribas rīkojuma veidā vai tai būtu jāizriet no šāda rīkojuma noteikumiem. Tiesību aktu izvēli varētu uzskatīt par izrietošu no pēdējās gribas rīkojuma, ja, piemēram, mirušais pēdējās gribas rīkojumā ir atsaucies uz īpašiem noteikumiem savas pilsonības valsts tiesību aktos vai kā citādi minējis šos tiesību aktus.”

5. Saskaņā ar 3. panta 1. punktu šajā regulā:

“g) “*nolēmums*” ir dalībvalsts tiesā pieņemts nolēmums mantošanas lietā neatkarīgi no šā nolēmuma nosaukuma, tostarp tiesas amatpersonas lēmums par tiesvedības izmaksu vai izdevumu noteikšanu;

[..]

i) “*publiskis akts*” ir dokuments mantošanas lietā, kas kādā dalībvalstī oficiāli sastādīts vai reģistrēts kā publiskis akts un kura autentiskums:

i) attiecas uz publiskā akta parakstu un saturu; un

ii) ir apliecināts valsts iestādē vai citā iestādē, ko šim nolūkam ir pilnvarojusi izcelsmes dalībvalsts.”

6. 3. panta 2. punktā ir norādīts:

“Šajā regulā ar jēdzienu “tiesa” saprot jebkuru tiesu iestādi un visas citas iestādes, un tiesību speciālistus, kuru kompetencē ir mantošanas lietas un kas pilda tiesu funkcijas vai rīkojas saskaņā ar tiesu iestādes deleģētām pilnvarām, vai rīkojas tiesu iestādes uzraudzībā, – ar noteikumu, ka šādas citas iestādes un tiesību speciālisti garantē objektivitāti un pušu tiesības tikt uzklausītām un ka to lēmumus saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tie darbojas:

a) var pārsūdzēt vai pārskatīt tiesu iestādē; un

b) tiem ir līdzīgs spēks un juridiskās sekas kā tiesu iestāžu pieņemtiem nolēmumiem tādā pašā lietā.

[..]”

7. Saskaņā ar 4. pantu:

“Jurisdikcija lemt par mantošanu kopumā ir tās dalībvalsts tiesām, kurā mirušajam nāves brīdī bija pastāvīgā dzīvesvieta.”

8. 5. pantā ir noteikts:

“1. Ja tiesību akti, ko mirušais saskaņā ar 22. pantu ir izvēlējis, lai tie reglamentētu viņa atstāto mantojumu, ir kādas dalībvalsts tiesību akti, tad attiecīgās puses var vienoties, ka minētās dalībvalsts tiesai vai tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija lemt par jebkuru mantošanas jautājumu.

2. Šādu vienošanos par tiesas izvēli noslēdz rakstiski, datē un paraksta attiecīgās puses. [..]”

9. Saskaņā ar 7. pantu:

“Tās dalībvalsts tiesām, kuras tiesību aktus mirušais izvēlējis saskaņā ar 22. pantu, ir jurisdikcija lemt par mantošanu, ja:

[..]

c) tiesvedības puses ir nepārprotami pieņēmušas tās tiesas jurisdikciju, kurā celta prasība.”

10. Saskaņā ar 9. panta 1. punktu:

“Ja laikā, kad notiek tiesvedība kādas dalībvalsts tiesā, kura īsteno jurisdikciju saskaņā ar 7. pantu, izrādās, ka ne visas minētās tiesvedības puses ir bijušas vienošanās par tiesas izvēli puses, tiesa turpina īstenot jurisdikciju, ja tiesvedības puses, kas nav bijušas vienošanās puses, ierodas tiesā, neapstrīdot tiesas jurisdikciju.”

11. 22. pantā ir noteikts:

“1. Persona kā tiesību aktus, kas reglamentē tās atstāto mantojumu kopumā, var izvēlēties tās valsts tiesību aktus, kuras pilsonis šī persona ir izvēles izdarīšanas laikā vai nāves brīdī.

[..]

2. Tiesību aktu izvēli skaidri izdara paziņojumā pēdējās gribas rīkojuma veidā vai arī tā izriet no šāda rīkojuma noteikumiem.

[..]”

12. Saskaņā ar 59. panta 1. punktu:

“Kādā dalībvalstī sastādītam publiskam aktam citā dalībvalstī ir tāds pats pierādījuma spēks, kāds tam ir izcelsmes dalībvalstī, vai vistuvāk pielīdzināmais spēks – ar noteikumu, ka tas nav acīmredzami pretrunā attiecīgās dalībvalsts sabiedriskajai kārtībai (*ordre public*).

[..]”

13. Saskaņā ar 83. panta 2. un 4. punktu:

“2. Ja mirušais savam atstātajam mantojumam piemērojamos tiesību aktus bija izvēlējis pirms 2015. gada 17. augusta, minētā izvēle ir spēkā, ja tā atbilst nosacījumiem, kas izklāstīti III nodaļā, vai ja tā ir spēkā, piemērojot starptautisko privāttiesību normas, kas izvēles izdarīšanas brīdī bija spēkā valstī, kurā mirušajam bija pastāvīgā dzīvesvieta, vai jebkurā no valstīm, kuras pilsonība tam bija.

[..]

4. Ja pēdējās gribas rīkojums ir taisīts pirms 2015. gada 17. august[a] saskaņā ar tiesību aktiem, kurus mirušais būtu varējis izvēlēties saskaņā ar šo regulu, uzskata, ka minētie tiesību akti ir izvēlēti par mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem.”

B. Valsts tiesības

1. Lietuvas Republikos civilinis kodeksas (Civilkodekss)

14. 5.4. pantā ir noteikts:

“1. Par mantojuma atklāšanās vietu uzskata mantojuma atstājēja pēdējo dzīvesvietu (šī kodeksa 2. panta 12. punkts).

[..]

4. Strīda gadījumā mantojuma atklāšanās vietu var noteikt tiesa pēc ieinteresēto pušu lūguma, ņemot vērā visus apstākļus.”

15. 5.66 pantā ir norādīts:

“1. Likumiskie vai testamentārie mantinieki var lūgt mantojuma atklāšanās vietas notāram izdot mantojuma apliecību. [..]”

2. Lietuvas Republikos notariato įstatymas (Notariāta likums)

16. 1. pantā ir paredzēts:

“Notariāts ietver visus notārus, kuriem saskaņā ar šo likumu ir piešķirtas tiesības juridiski noteikt neapstrīdamas fiziskas un juridiskas personas subjektīvās tiesības un juridiskos faktus, kas attiecas uz šīm personām, un nodrošināt šo personu un valsts tiesisko interešu aizsardzību.”

17. Saskaņā ar 26. pantu:

“Notāri veic šādas notariālas darbības:

[..]

2) izdod mantojuma apliecības;

[..]

Notāra apstiprinātajos dokumentos minētie fakti ir uzskatāmi par konstatētiem un tie nav jāpierāda, ja vien šie dokumenti (vai to daļas) nav atzīti par spēkā neesošiem saskaņā ar kādu likumā noteiktu procedūru.”

3. *Civilinio proceso kodeksas (Civilprocesa kodekss)*

18. [Kodeksa] 444. panta 2. punktā ir noteikts:

“Tiesa izskata lietas:

[..]

8) kas attiecas uz mantojuma pieņemšanu un mantojuma atklāšanās faktiskās vietas noteikšanu.”

19. Saskaņā ar 511. panta 1. punktu:

“Veiktu notariālu darbību vai atteikumu veikt notariālu darbību var apstrīdēt saskaņā ar šajā nodaļā noteikto procedūru.”

II. Faktiskie apstākļi, lieta un prejudiciālie jautājumi

20. E. E. ir Lietuvas pilsonis, kura māte noslēdza laulību ar K.-D.E., Vācijas pilsoni. Māte un dēls (no iepriekšējās laulības) pārcēlās uz dzīvi Vācijā, kad dēls vēl nebija sasniedzis pilngadību.

21. 2013. gada 4. jūlijā E. E. māte sagatavoja testamentu pie Garļavas [Garliava] (Lietuva) notāra, norādot E. E. kā vienīgo visas viņas atstātās mantas mantinieku⁴.

22. 2017. gada 17. jūlijā E. E. vērsās Kauņas pilsētas (Lietuva) notāru birojā Nr. 4, lūdzot uzsākt mantošanas procedūru un izsniegt mantojuma apliecību⁵.

23. Notārs noraidīja E. E. pieteikumu, balstoties uz pārliecību, ka regulas izpratnē mirušās pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī bija Vācijā.

24. E. E. apstrīdēja notāra atteikumu *Kauno apylinkės teismas* (Kauņas rajona tiesa, Lietuva). Šī tiesa 2018. gada 29. janvārī norādīja, ka, lai arī E. E. māte atzina, ka bija pārcēlusies uz Vāciju, viņa nebija sarāvusi saites ar Lietuvu. Tādēļ, pamatojoties uz saprātīguma un labticības principiem, tā apmierināja prasību, atcēla notāra lēmumu un lika viņam sagatavot notariālu aktu.

4 Viņa norādīja, ka atstāj viņam visu savu nekustamo īpašumu, kas atrodas Lietuvā un ārpus tās, kā arī Lietuvas bankā noguldīto naudu. Viņa arī paziņoja, ka viņas dzīvesvieta ir Vācijā.

5 No lietas materiālos sniegtās informācijas izriet, ka mantojuma atstājēja nomira pēc 2015. gada 17. augusta.

25. Notārs pirmās instances tiesas nolēmumu pārsūdzēja *Kauno apygardos teismas* (Kauņas apgabaltiesa, Lietuva), kas to atcēla ar 2018. gada 26. aprīļa spriedumu. Apelācijas tiesa nosprieda, ka gadījumos, kad tiek apstrīdēta mirušās personas pastāvīgā dzīvesvieta, tikai tiesa var atzīt, ka tās pastāvīgā dzīvesvieta bija tās izcelsmes valstī, un ka izskatāmajā lietā nekas neliecināja, ka sūdzības iesniedzējs ar šo jautājumu būtu vērsies kādā tiesā. Tā arī nosprieda, ka pirmās instances tiesa, atceļot apstrīdēto notāra lēmumu, nepamatoti balstījās uz vispārējiem principiem.

26. E. E. iesniedza kasācijas sūdzību *Lietuvos Aukščiausioji Teismas* (Augstākā tiesa, Lietuva), kas uzdod Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai tāda situācija, kāda ir izskatāmajā lietā – kurā Lietuvas pilsoņi, kuras pastāvīgā dzīvesvieta viņas nāves dienā, iespējams, bija citā dalībvalstī, bet kura nekādā gadījumā nekad nebija pārrāvusi saikni ar savu dzimto zemi un kura tostarp pirms savas nāves Lietuvā bija sastādījusi testamentu un ar to atstājusi visus savus īpašumus mantiniekam, Lietuvas pilsonim, un mantojuma atklāšanās brīdī tika konstatēts, ka viss mantojums sastāv no nekustamā īpašuma, kas atrodas tikai Lietuvā, un minētās citas dalībvalsts pilsonis, kas ir pārdzīvojušais laulātais, skaidri izteica nodomu atteikties no visām prasībām uz mirušās personas mantojumu, nepiedalījās Lietuvā uzsāktā tiesvedībā un piekrita Lietuvas tiesu jurisdikcijai un Lietuvas tiesību normu piemērošanai –, ir uzskatāma par mantošanu ar pārrobežu elementiem Regulas Nr. 650/2012 nozīmē, un kā tādai tai ir piemērojama minētā regula?
- 2) Vai Lietuvas notārs, kurš uzsāk mantojuma lietu, izdod mantojuma apliecību un veic citas darbības, kas nepieciešamas mantiniekam, lai viņš pieteiktu tiesības uz mantojumu, ir uzskatāms par “tiesu” Regulas Nr. 650/2012 3. panta 2. punkta izpratnē, ņemot vērā, ka savā darbībā notāri ievēro objektivitātes un neatkarības principus, viņu lēmumi ir saistoši viņiem pašiem un tiesu iestādēm un viņu rīcība var būt tiesvedības priekšmets tiesā?
- 3) Ja atbilde uz otro jautājumu ir apstiprinoša, vai mantojuma apliecības, ko izdod Lietuvas notāri, ir uzskatāmas par nolēmumiem Regulas Nr. 650/2012 3. panta 1. punkta g) apakšpunkta izpratnē un vai šādu apliecību izdošanai ir jānosaka jurisdikcija?
- 4) Ja atbilde uz otro jautājumu ir noliedzoša, vai Regulas Nr. 650/2012 4. un 59. panta noteikumi (lasot kopā vai atsevišķi, bet neaprobežojoties tikai ar šiem pantiem) ir jāsaprot kā tādi, kas nozīmē, ka Lietuvas notāriem ir tiesības izdot mantojuma apliecības, neievērojot jurisdikcijas vispārējos noteikumus, un ka šādas apliecības tiek uzskatītas par publiskiem aktiem, kuriem var būt juridiskas sekas citās dalībvalstīs?
- 5) Vai Regulas Nr. 650/2012 4. pants (vai citi tās panti) ir jāsaprot kā tāds, kas nozīmē, ka mirušās personas pastāvīgā dzīvesvieta var būt tikai vienā konkrētā dalībvalstī?
- 6) Vai Regulas Nr. 650/2012 4., 5., 7. un 22. pants (lasot tos kopā vai atsevišķi, bet neaprobežojoties tikai ar šiem pantiem) ir jāsaprot un jāpiemēro tādējādi, ka izskatāmajā lietā saskaņā ar pirmajā jautājumā minētajiem faktiem ir secināms, ka iesaistītās puses vienojās, ka jurisdikcija ir Lietuvas tiesām un ir piemērojami Lietuvas tiesību akti?”

III. Tiesvedība Tiesā

27. Iesniedzējtiesas nolēmums Tiesā tika reģistrēts 2019. gada 4. februārī. Rakstveida apsvērumus iesniedza Austrijas, Ungārijas, Lietuvas, Spānijas Karalistes un Čehijas Republikas valdības, kā arī Komisija.

28. Tiesas sēde notika 2020. gada 16. janvārī, un tajā piedalījās Lietuvas un Spānijas Karalistes valdību, kā Eiropas Komisijas pārstāvji.

IV. Vērtējums

29. Pirmkārt, aplūkošu (piekto) jautājumu attiecībā uz iespēju, ka mirušās personas pastāvīgā dzīvesvieta ir vairākās dalībvalstīs. Lai uz to atbildētu, noteikti ir jāaplūko jautājums par regulas piemērojamību izskatāmajai lietai.

30. Otrkārt, atsaukšos uz (ceturto) jautājumu par mantojuma apliecību, kas savukārt nozīmē, ka būs jāaplūko jautājums par to, vai notāru, kas to izsniedz, var kvalificēt kā tiesu.

31. Visbeidzot izskatīšu (sesto) jautājumu par Lietuvas tiesu jurisdikciju un šīs valsts tiesību aktu piemērošanu strīdīgajai mantošanai nāves gadījumā.

A. *Piektais prejudiciālais jautājums*

1. *Regulas piemērojamība*

a) *Mantošana nāves gadījumā “ar pārrobežu elementiem”*

32. Regulas mērķis ir “[novērst] šķēršļus, ko saistībā ar personu brīvu pārvietošanos rada grūtības izmantot savas tiesības attiecībā uz mantošanu, kurai ir pārrobežu elementi”⁶.

33. Regulā nav definēta “mantošana ar pārrobežu elementiem”, tajā arī nav sniegts to apstākļu uzskaitījums, kas, būdami izklaidēti dažādās valstīs, ļauj precīzi noteikt šos elementus. Manuprāt, ņemot vērā regulas mērķi, ko esmu minējis iepriekš, šie jēdzieni ir jāvērtē elastīgi, uzskatot, ka tie attiecas uz jebkuru mantošanu, saistībā ar kuras organizāciju (ko veica mirušais) vai procesa norisi (pēc viņa nāves) rodas grūtības, jo pastāv saikne ar vairāk nekā vienu valsti.

34. Regulas II un III nodaļā mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī ir kopējs starptautiskās jurisdikcijas piešķiršanas kritērijs un kolīziju normas piesaistes punkts⁷. Pamatojoties uz šo informāciju, ir jāvērtē, vai *cita* apstākļa esamības dēļ valstī, kas nav mirušā dzīvesvietas valsts, mantošana nav tikai mantošana vienas valsts ietvaros.

35. Par to, kāds var būt šis “cits apstāklis”, regulas atsevišķos noteikumos ir aplūkota mantošana nāves gadījumā, kuru var izskatīt vairāku valstu tiesas, nesniedzot izsmeļošas pamatnostādnes par tās starpvalstu rakstura atzīšanu. Mantas stāvoklis, mirušā mantinieki, legātāri un citi tuvi radinieki, kā arī viņa pilsonība parasti arī ir informācija, ko var ņemt vērā.

b) *Piemērošanas prasība*

36. Regulas piemērošana nav dispozitīva rakstura, proti, tā nav atkarīga ne no vienas puses gribas⁸. Tas ir tiesību piemērotāja pienākums, kuru viņš nevar nepildīt, kad saskaņā ar šiem noteikumiem tiek konstatēts, ka konkrētā mantošanas lieta var ietekmēt vairāku valstu tiesas.

6 7. apsvērums. Skat. arī spriedumu, 2018. gada 21. jūnijs, *Oberle* (C-20/17, EU:C:2018:485; turpmāk tekstā – “spriedums *Oberle*”), 32. punkts.

7 Ja rodas jautājums par regulas piemērojamību, lai lemtu par nākotnē gaidāmajam mantojumam piemērojamiem tiesību aktiem, atbilde parasti tiek balstīta uz pieņēmumu, ka pašreizējā pastāvīgā dzīvesvieta ir pēdējā dzīvesvieta. Netiek prasīts, lai dzīvesvietas valsts būtu Savienības dalībvalsts un lai tai būtu saistoša regula; skat. 10. pantu, kas ir piemērojams, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta bija valstī, kurā nav piemērojama regula, bet mantojumā ietilpstošā manta atrodas vienā no valstīm, kurā regula ir piemērojama, vai 20. pantu par regulas kolīziju normu vispārēju piemērošanu.

8 Savukārt regulā ir atzīta mirušā un citu ieinteresēto pušu zināma gribas ietekme; skat. 92. un nākamos punktus, kas attiecas uz iesniedzējtiesas sesto jautājumu.

37. Regulā savukārt ieinteresētajām pusēm ir paredzēti līdzekļi, lai zināmā mērā mazinātu sekas, kas rodas no situācijas pārrobežu rakstura.

38. It īpaši ar regulas 22. pantu mantojuma atstājējam ir atļauts uzņemties iniciatīvu, lai mazinātu sekas, kas rodas saistībā ar pastāvīgo dzīvesvietu, kura atrodas valstī, kas nav valsts, kurā koncentrējas citi ar mantošanu saistīti (paredzami) faktori. Tomēr viņš to var darīt tikai atbilstoši regulas tiesību normām – tikai tad, ja viņš ir citas valsts pilsonis. Šajā gadījumā viņš var izvēlēties šīs valsts tiesību sistēmas piemērošanu.

39. Šīs izvēles dēļ mantošana nezaudē savu starptautisko raksturu; tomēr, balstoties uz to, pēc mantojuma atstājēja nāves ieinteresētajām pusēm ir iespēja piešķirt starptautisko jurisdikciju tās pašas valsts tiesām⁹ (regulas 5. un nākamie panti).

2. Par jēdzienu “mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī”

40. Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai mirušā pastāvīgajai dzīvesvietai regulas izpratnē ir jābūt vienai vai gluži pretēji, var pieļaut, ka viņam bija vairākas pastāvīgās dzīvesvietas¹⁰.

a) Tikai viena pastāvīgā dzīvesvieta

41. Saskaņā ar jau izklāstīto pastāvīgā dzīvesvieta regulas sistēmā parasti ir “vispārēja piesaiste”, lai noteiktu starptautisko jurisdikciju un piemērojamos tiesību aktus. Manuprāt, šāda dzīvesvieta var būt tikai viena, nevis vairākas.

42. Regulas 37. apsvērumā minētie argumenti saistībā ar paredzamību, tiesisko drošību, izvairīšanos no pretrunīgiem rezultātiem vai piemērojamo tiesību aktu mērķi reglamentēt mantošanu kopumā, lai novērstu tās sadrumstalotību, liecina, ka pastāvīgajai dzīvesvietai ir jābūt vienai. 27. apsvērumā, saskaņā ar kuru šīs regulas noteikumi ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu, ka iestāde, kas nodarbojas ar mantošanas lietu, vairākumā gadījumu piemērotu savus tiesību aktus, arī ir pausta šī doma.

43. Protams, regulā ir aplūkota iespēja, kad “mirušais dzīvojis pārmaiņus vairākās valstīs vai arī ceļojis no valsts uz valsti, nevienā no tām neapmetoties uz pastāvīgu dzīvi”¹¹. Bet piedāvātajā risinājumā saistībā ar šīm situācijām, kas tiek kvalificētas kā *sarežģītas*, ir apvienoti dažādi faktori, lai veiktu galīgu visu objektīvu apstākļu izvērtējumu ar mērķi noteikt “pastāvīgo” dzīvesvietu.

44. Regulas tiesību normas zaudētu savu lietderību, ja radušos problēmu atrisināšanas nolūkā tiktu atzīts, ka personas pastāvīgā dzīvesvieta var būt vairākās valstīs vienlaicīgi. Šīs iespējas dēļ zaudētu jēgu liela daļa no normatīvā akta noteikumiem, kas, es uzsveru, atkal un atkal atsaucas uz “pastāvīgo” dzīvesvietu vienskaitlī, nevis daudzskaitlī.

b) Pastāvīgās dzīvesvietas noteikšana

45. Regulā arī nav sniegta “pastāvīgās dzīvesvietas” definīcija pārrobežu mantošanas kontekstā, tajā ir tikai norādīts, ka būtu jābūt “ciešai un stabilai saiknei” ar attiecīgo valsti¹².

⁹ Ja vien tā ir ES dalībvalsts, kurai ir saistoša regula.

¹⁰ Iesniedzējtiesa sava nolēmuma 63. punktā atzīst, ka no regulas, šķiet, izriet, ka pastāvīgā dzīvesvieta var būt tikai viena, bet tā piebilst, ka “tomēr šī nostāja nav paredzēta *expressis verbis*, [tāpēc] šajos apstākļos ir nepieciešama lielāka skaidrība un Tiesas paskaidrojumi”. Visi tiesas sēdes dalībnieki apstiprināja, ka var būt tikai viena pastāvīgā dzīvesvieta. Šī strīda atrisināšanai būtiski ir atrisināt jautājumu par to, kā to noteikt.

¹¹ 24. apsvērumš.

¹² 23. apsvērumš.

46. Pastāvīgā dzīvesvieta ir autonomas Savienības tiesību jēdziens, kas neatsaucas uz jebkuru jēdzienu, ar ko apzīmē šo pašu fenomenu valstu sistēmās. Ja tas tā nebūtu, tiktu apdraudēts regulas piemērošanas vienveidīgums, dodot iespējas par tās piemērošanu atbildīgajām iestādēm paust atšķirīgus viedokļus.

47. Lai arī nav liegts atsaukties uz citās Savienības tiesību normās lietoto “pastāvīgās dzīvesvietas” definīciju, šāda vieta, kurai ir raksturīga cieša un stabila saikne ar attiecīgo valsti, ir jāvērtē, ņemot vērā šīs regulas īpašos mērķus¹³, kas minēti tās 7. apsvērumā.

48. Tāpēc tiesību piemērotājam ir jānosaka mirušā pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta no šī skatupunkta un atbilstoši regulā sniegtajām norādēm un uz citām ir jāatsaucas tikai pakārtoti.

49. Lai arī regulā nav definēts jēdziens “pastāvīgā dzīvesvieta”, tās 23. un 24. apsvērumā ir sniegti lietderīgi norādījumi tās noteikšanai. Sākumā ir norādīts, ka pastāvīgā dzīvesvieta jānosaka, pamatojoties uz mirušā dzīves apstākļu vispārēju novērtējumu gados pirms viņa nāves un laikā, kad tā iestājās.

50. Lai veiktu šo novērtējumu, ir jāsavāc visi atbilstīgie pierādījumi, kas ir likumīgi pieņemami. Šajos apstākļos, manuprāt, lai noteiktu mirušā pastāvīgo dzīvesvietu, nepietiek ar vienkāršiem savstarpēji saskanīgiem paziņojumiem, kurus mantojumā ieinteresētās puses veic iestādē, kas nodarbojas ar mantošanas lietām, bet nepilda tiesas funkcijas (kā to izskaidrošu turpinājumā).

51. Faktisko apstākļu kopums attiecībā uz mirušā dzīvi, uz ko attiecas 23. apsvēruma, ļaus izlemt, kurai no šajā un nākamajā apsvērumā aplūkotajām situācijām atbilst konkrētā mirušā situācija

52. Pirmā situācija ir tā, kurā faktiskie apstākļi, it īpaši mirušā uzturēšanās attiecīgajā valstī ilgums un regularitāte (objektīvi faktori), kā arī šādas uzturēšanās apstākļi un iemesli (subjektīvi faktori) liecina par viņa “ciešo un stabilo saikni” ar attiecīgo valsti¹⁴.

53. Novērtējuma pirmajā posmā, protams, tiek meklēta *stabilitāte*. Tomēr es uzskatu, ka pēc tās noteikšanas vēl nevar izdarīt galīgus secinājumus par mirušā pastāvīgo dzīvesvietu. Turklāt varētu rasties nepieciešamība izvērtēt apstākļus, kas to pamatoja¹⁵, lai noteiktu parasto viņa interešu pārvaldības vietu.

54. Lai arī ES likumdevējs ir devis priekšroku pastāvīgas dzīvesvietas kritērijam, nevar neņemt vērā indivīdu pieaugošo mobilitāti. Tādējādi uzturēšanās ilgums dalībvalstī pats par sevi nav izšķirošais kritērijs, ikviens gadījums ir jāizskata tādējādi, ka citas norādes attiecībā uz personas ģimenes un sociālo integrāciju vai tās tuvums attiecīgajai vietai apstiprina rezultātu, uz kuru norāda ar laiku saistīts elements.

55. Regulas 24. apsvērumā ir aprakstīta otra situācija, kurā nevar konstatēt mirušā pastāvīgu un ilgtermiņa uzturēšanos konkrētā valstī¹⁶. No tā izriet divi gadījumi:

- var būt bijusi profesionālā izvēle, kuras dēļ notika ekspatriācija, bet “viņa ģimenes un sociālās dzīves interešu centrs” nemainījās;

¹³ 23. apsvēruma beigas. Mans izcēlums.

¹⁴ Šajos apstākļos es uzskatu, ka no mirušā nodokļu rezidences vai laulības situācijas nevar izdarīt nekādus tiešus secinājumus – šie apstākļi ir jāizvērtē kopā ar citām atbilstošām norādēm apstākļu kopuma pārbaudē.

¹⁵ It īpaši tostarp algots vai nealgots darbs, ko veica mirušais, tā veikšanas vieta, ilgums, (attiecīgā gadījumā) līguma veids, pastāvīgas izmitināšanas esamība vai neesamība, vieta, kurā viņš saņēma medicīnisku ārstēšanu, kāda iestāde uzņēmas ar to saistītās izmaksas.

¹⁶ Parasti šo otro gadījumu aplūko, atsaucoties uz pāriem, kuri ir pensionējušies un kuriem ir divi interešu centri: viens Eiropas ziemeļos un otrs tās dienvidos. Šajā nozīmē skat. *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) 2019. gada 29. maija spriedumu (Kasācijas tiesas Civillietu tiesu 1. palāta, 2019. gada 29. maijs, Nr. 18-13.383, JurisData Nr. 2019-009044).

– var arī gadīties, ka mantojuma atstājēja dzīve ritēja starp vairākām valstīm, neizveidojot stabilu saikni ne ar vienu no tām.

56. Šajos gadījumos personīgais elements (mirušā pilsonība) vai ekonomiskais elements (viņa galveno īpašumu atrašanās vieta) īpaši var veicināt visu faktisko apstākļu vispārēju novērtējumu.

57. Es uzskatu, ka, ņemot vērā iesniedzējtiesas argumentāciju, Tiesai būtu jāuzsver, ka mirušā pilsonība vai viņa īpašumu atrašanās vieta ir izšķiroši elementi, lai *pakārtoti* noteiktu pastāvīgo dzīvesvietu. Citiem vārdiem sakot, faktisko apstākļu kopuma pārbaude attiecībā uz mirušā situācijas stabilitāti un tās pamatojumu būs noderīga, lai noskaidrotu, vai viņa situācija ir “sarežģīta” saskaņā ar 24. apsvērumā lietoto apgalvojumu.

58. Šī pārbaude obligāti ir jāveic pirms mirušā pilsonības un galvenā īpašuma atrašanās vietas noteikšanas, un tai ir izņēmuma raksturs sistēmā, kurā ir ieviesta regula, lai nodrošinātu tiesisko drošību¹⁷.

59. Visbeidzot atgādināšu, ka regulas 25. apsvēruma beigās saistībā ar piemērojamiem tiesību aktiem ir aizliegts kā piesaistes kritēriju izmantot kritēriju, kurš attiecas uz mirušā “acīmredzami ciešāku saikni” ar tiesību sistēmu, kas nav viņa pastāvīgās dzīvesvietas tiesību sistēma, lai arī to ir grūti noteikt¹⁸. Manuprāt, ir skaidrs, ka nav iespējams izvairīties no *vienas* pastāvīgās dzīvesvietas noteikšanas, lai cik grūti tas arī būtu.

3. Izskatāmā lieta

a) Vai mirušās pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta ir Vācijā vai Lietuvā?

60. Iesniedzējtiesa apgalvo, ka informācija par mirušās pastāvīgo dzīvesvietu “izskatāmajā lietā ir neprecīza vai arī par to ir domstarpības”¹⁹. Tāpēc nešķiet, ka pirmās instances tiesa vai apelācijas tiesa būtu atrisinājušas šo jautājumu.

61. Ja tas tā būtu, radušos situāciju labāk raksturo informācijas trūkums, nevis šaubas, kuras izriet no pretrunīgas informācijas līdzāspastāvēšanas, kas neļautu gūt pārliecību par to, kur atradās pēdējā pastāvīgā dzīvesvieta.

62. Ja kasācijas tiesvedībā nebūtu iespējams iegūt vairāk vērtējuma elementu, strīds būtu jāatrisina uz konstatēto faktu pamata, jo mantošanas lietu nevar izskatīt, ja nav atrisināts šis jautājums. Pēdējā minētajā gadījumā, ja nav iespējams klievēt šaubas par šo faktu, var atsaukties uz otro gadījumu, kas aprakstīts regulas 24. apsvērumā. Mirušās pilsonība un galvenā mantojamā īpašuma atrašanās vieta tātad izvirzās priekšplānā, izvērtējot visu objektīvu apstākļu kopumu.

17 Mirušā pastāvīgā dzīvesvieta ir jurisdikcijas piešķiršanas un piemērojamo tiesību aktu noteikšanas kritēriji, kas attiecināmi uz regulas 4. un 21. pantu. Nosakot starptautisko jurisdikciju, mantas atrašanās vietai ir tikai pakārtots raksturs (skat. regulas 10. pantu); piemērojamo tiesību aktu jomā tai ir izņēmuma raksturs (30. pants un attiecīgā gadījumā 34. pants). Pilsonībai nav nozīmes, izņemot, ja mirušais ir izvēlējis piemērojamos tiesību aktus (regulas 5. un 22. pants).

18 Attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem šī saikne kalpo, lai labotu rezultātu, kas iegūts, izmantojot pastāvīgo dzīvesvietu kā piesaistes punktu. Skat. regulas 21. panta 2. punktu.

19 Iesniedzējtiesas nolēmuma 41. punkts.

b) Par mantojuma pārrobežu elementiem

63. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai gadījumā, ja nav pārlicības par mirušā pēdējo pastāvīgo dzīvesvietu, citu zināmu elementu kopums (uz ko attiecas mantošana), kas atrodas tikai vienā valstī (Lietuvā), ļauj kvalificēt mantošanu kā mantošanu tikai vienas valsts ietvaros. Šajā gadījumā regula nebūtu piemērojama.

64. Kā jau esmu norādījis, regulas piemērošana nav dispozitīva. No šīs premisas izriet, ka mirušās laulātā (kas ir paudis savu neieinteresētību saņemt mantojumu un piekritis lietas izskatīšanai Lietuvā) atsevišķu paziņojumu vai rīcības juridiskā nozīme ir definēta regulā, ja vien tā ir piemērojama, un – ja regula nav piemērojama – citā tiesiskā kārtībā.

65. Lai arī par šo jautājumu ir jālemj iesniedzējtiesai, ir grūti neņemt vērā pašlaik aplūkotās mantošanas nāves gadījumā pārrobežu elementus, jo viens no iespējamajiem mantiniekiem dzīvo Vācijā, otrs mantinieks un mantojamais īpašums atrodas Lietuvā, [savukārt] mirušās pēdējā dzīvesvieta bija vienā no šīm valstīm (iespējams, Vācijā, kuru tā norādīja kā savu dzīvesvietas valsti, kad sastādīja testamentu). Tāpēc šo mantošanu reglamentētu regula.

66. Atbilde, saskaņā ar kuru regula būtu piemērojama atkarībā no katras puses lēmumiem par mantojuma aspektiem, kas uz viņiem attiecas, izraisītu ārkārtīgi nedrošu situāciju. Citādi ir tas gadījumā, kad pēc izvēles par regulas piemērošanu izdarīšanas šie lēmumi tiek izvērtēti saskaņā ar tās tiesību normām.

B. Ceturtais prejudiciālais jautājums

67. Ceturtā prejudiciālā jautājuma sākumā ir izteikts pieņēmums, ka Lietuvas notāri nav uzskatāmi par “tiesām” regulas izpratnē. Iesniedzējtiesa, balstoties uz šo premisu, vēlas noskaidrot, vai šiem notāriem ir pilnvaras izdot mantojuma apliecības, “neievērojot jurisdikcijas vispārējos noteikumus”.

68. Šī jautājuma otrā daļa attiecas uz mantojuma apliecības kā “publiska akta” kvalifikāciju regulas nozīmē.

1. Lietuvas notāra pienākums ievērot regulā paredzētos jurisdikcijas noteikumus

a) Vispirms – notārs regulas 3. panta 2. punktā

69. [Jēdziens] “tiesa” ir definēts regulas 3. panta 2. punktā. Šis jēdziens aptver tiesu iestādes un tiesību piemērotājus, kam ir kompetence izskatīt mantošanas lietas.

70. Eiropas likumdevējs, apzinoties, ka dalībvalstīs pastāv dažādi kompetences sadalījuma veidi mantošanas lietu risināšanai, šo apstākli ir minējis regulā²⁰. Tādējādi viņš nepārprotami norāda uz nepieciešamību nodrošināt sistēmas neitralitāti, tāpat kā attiecībā uz citiem iepriekšējiem instrumentiem, kuros tieši vai ar interpretācijas palīdzību ir pieņemts jēdziens “tiesa”, apvienojot institucionālu vai organisku perspektīvu ar funkcionālu pieeju.

71. Situācijā, kas līdzinās šajā lietā aplūkotajai, Tiesai ir bijusi iespēja norādīt, ka “tiesas funkciju pildīšana nozīmē pilnvaru esamību, balstoties uz savu vērtējumu, izskatīt strīdus starp attiecīgajām pusēm”²¹.

²⁰ Lai arī regulas 20. apsvērumā ir pausta šāda vēlme, ir skaidrs, ka no tā formulējuma izriet, ka notāru (un citu speciālistu) funkcionālai pielīdzināšanai tiesnešiem ir tikai palīggraksturs.

²¹ Spriedums, 2019. gada 23. maijs, WB (C-658/17, EU:C:2019:444; turpmāk tekstā – “spriedums WB”), 55. punkts.

72. Spriedumā WB Tiesa, pirmkārt, balstījās uz jēdziena “nolēmums” interpretāciju, ko tā ir sniegusi saistībā ar 1968. gada Briseles konvenciju par tiesas izlīgumu un tā kvalifikāciju, pamatojoties uz nodaļu par šīs konvencijas nolēmumu atzīšanu un izpildi. Otrkārt, tā pārņēma savu agrāko judikatūru par LESD 267. pantu.

73. Ņemot vērā šo informāciju, spriedumā WB netika atzīts “tiesas” statuss notāram, kas tikai var pildīt darbības par mantošanas apliecības izdošanu pēc ieinteresēto personu kopīga pieteikuma, neskarot tiesu prerogātas tad, ja puses nav vienojušās²².

b) *Vai ir jāievēro regulā paredzētie jurisdikcijas noteikumi?*

74. Ārpusstiesas iestādes (vai tiesību speciālista) atzīšana par “tiesu” regulas izpratnē rada divu veidu sekas – vienas saistībā ar starptautisko jurisdikciju un otras, kas rodas attiecībā uz tās [vai speciālista] darbības produkta aprites kārtību.

75. Ārpusstiesas iestādei (vai tiesību speciālistam) regulā paredzētie starptautiskās jurisdikcijas noteikumi ir saistoši tad un tikai tad, ja tā [vai speciālists] darbojas kā “tiesa”²³. Tādējādi tiek garantēts, ka, tai iesaistoties, tiks īstenots mērķis attiecībā uz ciešas saikni starp iestādi un mantojumu, kas ir nepieciešama, lai nodrošinātu pareizu tiesvedības norisi un novērstu mantojuma sadrumstalotību pēc būtības²⁴.

76. Neskarot šo gadījumu, notāram nav saistoši regulā paredzētie starptautiskās jurisdikcijas noteikumi. Turklāt viņam arī nav jānoskaidro, vai tiesām, kurās ir celta prasība, ir vispārēja jurisdikcija, lai pēc tam lemtu par savām notāra pilnvarām, ievērojot tiesas valsts tiesību aktos paredzēto teritoriālo sadalījumu.

77. Iesniedzējtiesa, šķiet, saprot regulu tādējādi, ka notāram nav jāizdod valsts mantojuma apliecība, ja tās tiesību sistēmas tiesām, kurā viņš darbojas, nav starptautiskās jurisdikcijas saskaņā ar regulu²⁵. Šim apsvērumam piekrist Austrijas un Ungārijas valdības, un tā saturs tika aplūkots tiesas sēdē.

78. Protams, šāda interpretācija nodrošinātu ar vairākām tiesību sistēmām saistītas mantošanas lietas izskatīšanas vienotību. Turklāt saskaņā ar regulas 64. pantu tas ir atbilstošs noteikums, kad tiek lūgts izdot *Eiropas* mantojuma apliecību. Tomēr regulā šis pienākums nav paredzēts, ja ir iesniegts pieteikums izdot *valsts* apliecību.

79. Regulas 32. apsvērumā ir paskaidrots, ka vienotības mērķis ir saistīts ar mērķi vienkāršot mantinieku dzīvi; tas arī ir norādīts tādās tiesību normās kā 13. pants. Ar to, ka dažādu dalībvalstu ārpusstiesas iestādes (piemēram, notāri, kas nepilda šādas funkcijas) izdod dokumentus par mantinieka statusu vai viņa tiesībām, nav jāsadrumstalo mantojums attiecībā uz objektīvo iznākumu, jo tās visas piemēro tos pašus tiesību aktus.

80. Apliecību daudzveidība, protams, rada sadrumstalotību no mantojuma pārvaldības skatupunkta, bet šī (nenovēršamā) iespēja ir akceptēta regulā un ir minēta 36. apsvērumā, lai kā risinājuma veidu minētu pušu labprātīgu vienošanos par to, kā turpmāk rīkoties. Ja nav šādas vienošanās – tāpat konfliktsituācijā – ir nepieciešama tiesas iesaistišanās – pēdējais vārds ir tiesai, kurai ir jurisdikcija saskaņā ar regulu.

22 Spriedums WB, 59. punkts un rezolutīvās daļas 1) punkts.

23 Regulas 22. apsvēruma. Saskaņā ar spriedumu *Oberle* tiesai šaurā nozīmē (proti, saskaņā ar organisko kritēriju atšķirībā no funkcionālā kritērija) jebkurā mantošanas lietā savukārt ir jāievēro jurisdikcijas noteikumi, arī tad, ja tā iesaistās, nepieņemot nolēmumu, ar ko tiek atrisināts strīds – piemēram, tad, kad tā izdod valsts mantojuma apliecību.

24 Arguments par pārrobežu mantošanas procesuālās kārtības vienotību (plašā nozīmē, iekļaujot arī pēdējās gribas rīkojuma pieņemšanu un oficiālu sastādīšanu, kā arī apliecību izdošanu) nav absolūts. Ja tiktu pieņemts tikai tas, jebkura ar mantošanu saistīta darbība, uz ko attiecas regula, būtu jāveic tikai vienā dalībvalstī, konkrēti, dalībvalstī, kurā saskaņā ar šo regulu tiesām ir jurisdikcija izskatīt lietu. Tomēr Eiropas likumdevējs nav pieņēmis šādu iespēju.

25 Iesniedzējtiesas nolēmuma 54. punkts.

c) Izskatāmā lieta

81. No iesniedzējtiesas sniegtās informācijas, kas tika apstiprināta tiesas sēdē, izriet, ka Lietuvas notāram nav kompetences atrisināt pušu starpā radušos strīdīgos jautājumus. Viņam nav pilnvaru noteikt faktiskos apstākļus, kas nav skaidri un acīmredzami, ne arī lemt par strīdīgiem faktiem, viņam nav jāskaidro testamenta saturs, ja rodas šaubas par to, viņš arī nevar pieņemt kāda no mantiniekiem piedāvāto interpretāciju un, rodoties domstarpībām, viņš nevar noteikt, kāda dokumenta izpratne atspoguļo mirušā gribu.

82. Strīda vai šaubu gadījumā Lietuvas notāram ir jāatturas no lēmuma pieņemšanas, jo tas ir jāatrisina tiesai. Katrā ziņā strīdus tostarp par mantojuma atklāšanās vietu, testamenta spēkā esamību, tā izpildi vai mantojuma pārvaldību izskata tiesas²⁶.

83. No šīs informācijas (kas iesniedzējtiesai ir jāpārbauda) izriet, ka tas, ka Lietuvas notāri izdod valsts mantojuma apliecības, neietver tiesas funkciju īstenošanu. Tādējādi šie notāri nav “tiesa” saskaņā ar Regulas Nr. 650/2012 3. panta 2. punktu.

84. Ņemot vērā iepriekš minēto, Lietuvas notāram nav saistoši regulā paredzētie starptautiskās jurisdikcijas noteikumi, nedz arī viņam ir jāievēro nosacījums par jurisdikcijas piešķiršanu vai nepiešķiršanu Lietuvas tiesām izskatīt mantošanas lietu.

2. Ceturtā prejudiciālā jautājuma otrā daļa. Publisks akts

85. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Lietuvas notāra izdotā apliecība ir “publisks akts” regulas izpratnē, kas rada tiesiskas sekas citās dalībvalstīs²⁷.

86. Par regulas 3. panta 1. punkta i) apakšpunktā minēto jēdzienu “publisks akts” Tiesa ir lēmusi vairākkārt, nesen arī spriedumā WB²⁸. Regulā ir aprakstīts arī “autentiskuma” nosacījums un tvērums, un arī tos ir aplūkojusi Tiesa šajā pašā spriedumā²⁹.

87. Saskaņā ar šo judikatūru un pieejamo informāciju³⁰ Lietuvas notāra izdotajai apliecībai, šķiet, piemīt tieši šādas iezīmes, lai to kvalificētu kā “publisku aktu” regulas izpratnē, jo:

- notāram saskaņā ar Notariāta likuma 26. pantu ir pilnvaras izsniegt mantojuma apliecības;
- saskaņā ar šo Notariāta likuma pantu notariālajos dokumentos konstatētie fakti ir uzskatāmi par pierādītiem un attiecībā uz tiem nav jāsniedz pierādījumi, ja vien minētie dokumenti nav anulēti;
- saskaņā ar Notariāta likuma 40. pantu notāram ir jāatsakās sastādīt aktu, kas ir pretrunā tiesību aktiem;

²⁶ Tiesas sēdē tika sniegti paskaidrojumi par notāra kompetences kā “ekskluzīvas” kompetences kvalifikāciju – tiek prasīts tikai tas, ka mantinieki lūdz notāram uzsākt mantošanas procedūru.

²⁷ 22. apsvērumā notāru izdoto akti ir aplūkoti saskaņā ar divkāršu sistēmu – tie ir “lēmumi” vai arī “publiski akti”. Fakts ir tāds, ka tie var nebūt ne vieni, ne otri.

²⁸ Spriedums WB, 67. punkts.

²⁹ Regulas 62. apsvēruma un sprieduma WB 68. punkts: “Turklāt no šīs regulas 62. apsvēruma izriet, ka jēdziens “autentiskums” ir jāinterpretē autonomi kā tāds, kas ietver vairākus elementus, tādus kā akta istums, akta formas prasību izpilde, tās iestādes pilnvaras, kura oficiāli sastādījusi aktu, un procedūra, saskaņā ar kuru akts sastādīts. Autentiskumam būtu jāaptver arī tādi faktiskie apstākļi, kurus publiskajā aktā reģistrējusi attiecīgā iestāde, kā, piemēram, fakts, ka norādītās puses ieradās minētajā iestādē norādītajā datumā un ka tās ir izdarījušas norādītos paziņojumus.”

³⁰ Ne tikai saskaņā ar informāciju, kuru ir sniegusi iesniedzējtiesa, kā arī rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē Lietuvas valdība, bet arī saskaņā ar pētījumu Beaumont, P, Fitchen, J., un Holliday, J., *The evidentiary effects of authentic acts in the Member States of the European Union, in the context of successions*, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU\(2016\)556935_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/556935/IPOL_STU(2016)556935_EN.pdf), 152 un nākamās lpp.

- mantojuma apliecība ir publisks akts, kurš ir sastādīts saskaņā ar oficiālo paraugu, ko izstrādājusi Tieslietu ministrija, un ar kuru apliecina mantojuma pieņemšanu un mantinieku tiesības uz īpašumu; un
- pirms tā izdošanas notāram ir jāveic virkne darbību, tostarp jāpārbauda, vai testaments ir sastādīts; ja tas ir sastādīts, ir jāpārbauda tā saturs un spēkā esamība, jānosaka mantojamais īpašums, jāidentificē mantinieki, pārbaudot paziņojumus par mantojuma pieņemšanu vai atteikšanos no tā, jāizvērtē radniecības un laulības saites un īpašuma tiesības.

88. Atkārtoju, ka iesniedzējtiesa, kas labi pārzina savas valsts tiesības, ir labākā situācijā, lai noskaidrotu šo jautājumu un pieņemtu par to galīgu nolēmumu. Ja tiktu nolemts, ka apliecība ir publisks akts, tās pierādījuma spēks ir jāatzīst citās dalībvalstīs saskaņā ar regulas 59. panta 1. punktu.

C. Sestais prejudiciālais jautājums

89. Iesniedzējtiesa, balstoties uz savā nolēmumā aprakstītajiem faktiem, faktiski uzdod divus saistītus jautājumus. Tā vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar šiem faktiem “iesaistītās puses vienojās, ka jurisdikcija ir Lietuvas tiesām un ir piemērojami Lietuvas tiesību akti”.

90. Tāpēc, lai uz tiem atbildētu, ir jāsniedz regulas 22. panta 2. punkta interpretācija. Tā kā testaments ir sastādīts pirms 2015. gada 17. augusta, es aplūkošu arī [regulas] pārejas noteikumus.

91. Saskaņā ar regulas 5. panta 1. punktu, ja mirušais ir izvēlējis dalībvalsts tiesību aktus, tad mantojumā ieinteresētās puses, ievērojot konkrētus nosacījumus, var vienoties, ka šis valsts tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija. Ar 7. panta c) punktu šī izvēle ir paplašināta, skaidri atļaujot izskatīt lietu tiesā, kurā tā ir iesniegta. Iesniedzējtiesas nolēmumā ir lūgts interpretēt arī šīs tiesību normas.

1. Tiesību aktu izvēle, kas nav skaidri norādīta testamentā

a) No 2015. gada 17. augusta izdarīti testamentāri rīkojumi³¹

92. Piemērojamo tiesību aktu izvēle mantošanas lietās ir viens no svarīgākajiem regulas aspektiem. Tomēr izvēles spēkā esamību nosaka subjektīvas, objektīvas un formālas prasības.

93. Tiesības izvēlēties acīmredzamu iemeslu dēļ ir atzītas tikai mantojuma atstājējam. Saskaņā ar regulas 22. panta 1. punktu viņš var izvēlēties tikai savas valsts tiesību aktus³².

94. Lai nodrošinātu, ka ir bijusi griba izvēlēties, un gūtu skaidrību šajā jautājumā, regulas 22. panta 2. punktā ir paredzēti formāli nosacījumi – izvēle ir nepārprotami jāizdara kā pēdējās gribas rīkojums vai arī tai ir jāizriet no šāda rīkojuma noteikumiem. Saistībā ar šo otro iespēju praksē rodas lielākas grūtības.

95. Lai noskaidrotu, vai ir bijusi mantošanai piemērojamo tiesību aktu izvēle, ir jārikojas ar īpašu rūpību, lai izpildītu indivīda (mirušā) gribu, ko mantojuma atklāšanās brīdī principā nevar nedz apstiprināt, nedz apstrīdēt.

31 84. pantā ir norādīts, ka regulu “piemēro no 2015. gada 17. augusta”. Saskaņā ar 83. panta 1. punktu tās tiesību normas piemēro tādu personu mantojumam, kuras mirst 2015. gada 17. augustā vai vēlāk. Tādējādi testamentāri rīkojumi, kas izdarīti tajā pašā 17. datumā, ietilpst Eiropas instrumenta piemērošanas jomā.

32 Plašākas izvēles iespējas varētu būt 83. panta 2. punktā minētajos gadījumos, ņemot vērā atsauci uz pastāvīgās dzīvesvietas valstī spēkā esošajām starptautiskajām privāttiesībām vai jebkādu mirušā pilsonību šīs izvēles izdarīšanas brīdī.

96. Tāpēc uzskatu, ka jau minēto formālo nosacījumu dēļ *professio iuris* nav jāsecina no informācijas, kas nav iekļauta testamentārā rīkojuma noteikumā. It īpaši tas ir tad, kad tas ir sastādīts pie notāra un tādējādi ir notikušas (vai var prezumēt, ka ir notikušas) konsultācijas par mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem.

97. Tādējādi faktoriem, kas nav saistīti ar testamenta noteikumu (piemēram, mantojuma atstājēja pārvietošanās uz konkrētu valsti, lai sastādītu testamentu, iesaistītās iestādes valstspiederība vai sistēma, kurā tai ir piešķirta jurisdikcija), nav izšķirošas nozīmes. Attiecīgā gadījumā būs pieņemami tādi argumenti kā *ad abundantiam*, proti, lai pamatotu secinājumu par to, vai tika izdarīta tiesību aktu izvēle un vai minētā izvēle izriet no testamenta noteikuma.

98. Attiecībā uz šo pēdējo minēto saskaņā ar regulas 39. apsvērumu var uzskatīt, ka tiesību aktu izvēli “varētu uzskatīt par izrietošu no pēdējās gribas rīkojuma, ja [...] mirušais pēdējās gribas rīkojumā ir atsaucies uz īpašiem noteikumiem savas pilsonības valsts tiesību aktos vai kā citādi minējis šos tiesību aktus”.

99. Šīs sekas lielā mērā būs atkarīgas no tā, kādi ir minētie *īpašie noteikumi*. Jāveic salīdzinājums ar parasti piemērojamiem pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību aktiem, lai noskaidrotu, ciktāl minētie noteikumi ir raksturīgi tikai tai tiesību sistēmai, kuras izvēle tiek apstrīdēta.

b) Pirms 2015. gada 17. augusta sastādīti testamenti

100. Tomēr līdz šim apgalvoto varētu grozīt gadījumā, ja testamenti ir sastādīti pirms dienas, no kuras ir pilnībā piemērojama regula.

101. Ar regulas 83. pantu pirms 2015. gada 17. augusta sastādīto testamentu noteikumiem ir paredzēts pārejas posms. Tas noteikts ar mērķi pasargāt tos no tiesību aktu grozījumiem, kas tiks veikti pēc tam, kad mantojuma atstājējs organizējis savu īpašumu sadali pēc savas nāves.

102. Pamatojoties uz mērķi izpildīt testatora gribu, 83. panta 2. punkts reglamentē pirms 2015. gada 17. augusta (ja mantojuma atstājējs ir nomiris šajā dienā vai vēlāk) izdarītās piemērojamo valsts vai citu tiesību aktu izvēles spēkā esamību. Šī izvēle ir spēkā, ja tā atbilst regulas III nodaļā paredzētajiem nosacījumiem vai arī nosacījumiem, kas bija spēkā, kad tika izdarīta izvēle, valstī, kurā mantojuma atstājējam bija pastāvīgā dzīvesvieta vai jebkurā no viņa pilsonības valstīm.

103. Saskaņā ar regulas 83. panta 4. punktu, ja pēdējās gribas rīkojums ir taisīts pirms 2015. gada 17. augusta “saskaņā ar tiesību aktiem, kurus mantojuma atstājējs būtu varējis izvēlēties saskaņā ar šo regulu, uzskata, ka minētie tiesību akti ir izvēlēti par mantošanai piemērojamiem tiesību aktiem”.

104. Ar šo tiesību normu nostiprinātā fikcija novērš nepieciešamību noskaidrot, vai pirms 2015. gada 17. augusta sastādītajā testamentā tika izvēlēti piemērojami tiesību akti, ja tas nepārprotami neizriet no dokumenta formas (tādā gadījumā ir jāatsaucas uz 83. panta 2. punktu), ja vien, protams, ir izpildīts šajā tiesību normā paredzētais nosacījums.

c) Izskatāmā lieta

105. Nav strīda par to, ka testaments ir sastādīts notāra klātbūtnē 2013. gada 4. jūlijā Lietuvā. Jau tolaik mantojumam bija raksturīgi ārvalstu elementi, par kuriem zināja mirusi: viņas Lietuvas pilsonība, viņas pastāvīgā uzturēšanās Vācijā, viņas mantas atrašanās Lietuvā un attiecīgi viņas laulātā un dēla dažādas pilsonības.

106. Turklāt regula šajā laikā jau bija stājusies spēkā. Saskaņā ar 83. panta 2. punktu būtu bijis iespējams izdarīt nepārprotamu tiesību aktu izvēli vai izvēli, kas izriet no testamenta noteikuma.

107. Katrā ziņā, ja testaments ir spēkā saskaņā ar mirušās valsts tiesību aktiem tā sastādīšanas brīdī vai nāves brīdī, ar regulas 83. panta 4. punktu ir atļauts izmantot fikciju, saskaņā ar kuru minētie tiesību akti faktiski bija izvēlēti.

2. Jurisdikcijas izvēle, kas seko tiesību aktu izvēlei

a) Pamatojums un nosacījumi

108. Starptautiskā jurisdikcija lemt par jebkādu mantošanas lietu ar pārrobežu elementiem aspektu saskaņā ar regulas 4. pantu ir tikai mirušā pastāvīgās dzīvesvietas dalībvalsts tiesām viņa nāves brīdī.

109. Ticamākais, ka būs cieša saikne starp šādi ieceltajām tiesām un mantojamo īpašumu, kā arī ar personām, kas ir ieinteresētas mantojumā. Un, tā kā piemērojami tiesību akti parasti ir mirušā pēdējās pastāvīgās dzīvesvietas [valsts] tiesību akti, tad arī automātiski izveidosies korelācija *forum/ius*. Kā norādīts regulas 23. un 27. apsvērumā, tie abi ir tās galvenie mērķi.

110. Personu pieaugoša mobilitāte, kā arī iespēja izvēlēties turpmākajam mantojumam piemērojamos valsts tiesību aktus, apdraud tikko minēto mērķu sasniegšanu vai arī tieši liedz tos sasniegt. To apzinoties, Eiropas likumdevējs pieņēma starptautiskās jurisdikcijas noteikumus, kas pie zināmiem nosacījumiem izslēdz regulas 4. pantā paredzēto jurisdikciju.

111. Viens no šiem noteikumiem, kurus piedāvā mantojumā ieinteresētajām pusēm, ir tiesības piešķirt jurisdikciju mirušā pilsonības valsts tiesām, ja viņš bija izvēlējis, ka ir piemērojami viņa valsts tiesību akti.

112. Jāpauž, vai attiecīgajām ieinteresētajām pusēm piedāvātā iespēja, kas, atkarīgu, ir atkarīga no mirušā iepriekš veiktās izvēles, pastāv arī tad, ja nav droši zināms, vai ir tikusi izdarīta skaidra izvēle, bet mirušā valsts tiesību akti tiek piemēroti saskaņā ar regulas 83. panta 4. punktā (testamentiem, kas sagatavoti pirms 2015. gada 17. augusta) nostiprināto fikciju.

113. Manuprāt, atbildei ir jābūt apstiprinošai. Jānoraida regulas formāla interpretācija (lai arī tajā vienmēr ir atsauce tiesību aktiem, ko ir "izvēlējis" mirušais) un jāatbalsta jurisdikcijas piešķiršana iestādei, kas vislabāk pārzina piemērojamo materiālo tiesību sistēmu. Es uzskatu, ka šis risinājums vislabāk atbilst regulas 27. apsvērumā izklāstītajam mērķim.

114. Ja mirušais ir "izvēlējis", ka viņam mantojumam ir piemērojami dalībvalsts tiesību akti, regulas 5. pantā ir noteikts, ka ieinteresētās puses var piešķirt minētās valsts tiesai ekskluzīvu jurisdikciju izskatīt jebkādu mantošanas lietu.

115. Tomēr saskaņā ar minētā 5. panta 2. punktu šī skaidrā izvēle ir pakļauta stingriem formas nosacījumiem. To mērķis ir garantēt, ka tas, kurš paraksta vienošanos par ekskluzīvās jurisdikcijas piešķiršanu, zina šīs vienošanās saturu, tai piekrīt un apzinās tās sekas, kas ir izvēlēto tiesu jurisdikcijas paplašināšana un mirušā pēdējās pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesu jurisdikcijas atcelšana.

116. Regulas 7. panta c) punktā arī ir paredzēts, ka tiesvedības puses (ar ko jāsaprot jau uzsāktas tiesvedības puses) nepārprotami atzīst tās tiesas jurisdikciju, kurā ir celta prasība. Atbilstoši 9. pantam saskaņā ar vienošanos izvēlētas tiesas, kura jau izskata lietu, jurisdikcija tiek attiecināta arī uz tiesvedības pusēm, kas nav bijušas šīs vienošanās puses, ja tās ierodas tiesā, neapstrīdot tiesas jurisdikciju.

117. Regulā nav paredzētas citas jurisdikcijas piešķiršanas iespējas. Ieinteresētās puses, kurai ir paziņots par mantošanas procedūras uzsākšanu, neierašanās tiesā nav līdzvērtīga klusējot veiktai tiesas izvēlei. Paziņojums par tiesībām un pienākumiem attiecībā uz mantojumu, ko ieinteresētā puse veic ārpus tiesvedības, arī neizraisa šādas sekas.

118. Eiropas likumdevējs 5. pantā nenosaka tikpat stingrus formas nosacījumus kā 7. pantā. Šajā otrajā gadījumā tiesvedība jau ir uzsākta – ieinteresētajām personām, kas ir aicinātas tajā piedalīties un kas šajā brīdī atzīst tās tiesas jurisdikciju, kurā ir celta prasība, būs bijuši visi attiecīgie elementi, lai to piekrišana tiktu uzskatīta par apzinātu.

119. Tomēr jurisdikcijas atzīšanai ir jābūt nepārprotamai, lai novērstu jebkādas šaubas par tās esamību. Valsts likumdevējam – ievērojot efektivitātes un līdzvērtības principus – ir jāprecizē citi nosacījumi attiecībā uz termiņiem un formu, lai piedalītos tiesvedībā, kas ir ierosināta.

b) Izskatāmā lieta

120. Saskaņā ar iesniedzējtiesas nolēmumā sniegto informāciju nešķiet, ka puses bija vienojušās par jurisdikcijas piešķiršanu Lietuvas tiesām. Savukārt mirušās laulātais Vācijā ir vienpusēji veicis paziņojumus, kuros atteicās celt jebkādas prasības attiecībā uz mantojumu, apzinoties Lietuvas tiesu jurisdikciju, un atteicās ierasties tajās, lai piedalītos šajā valstī notiekošajās tiesvedībās.

121. Nozīme ir tikai otrajam no šiem paziņojumiem, ciktāl tas varētu atbilst regulas 7. panta c) punktā aprakstītajai situācijai. Iesniedzējtiesai ir jānoskaidro, vai tas tā ir, ņemot vērā šo paziņojumu, it īpaši tajā paustās piekrišanas tvērumu. Tai arī būtu jāpārbauda pārējie nosacījumi attiecībā uz tās sistēmā paredzētajiem termiņiem un formu, lai ar šādu paziņojumu tiktu piešķirta jurisdikcija notiekošajās tiesvedībās.

122. Attiecībā uz jurisdikciju, kas piešķirta ar pušu vienošanos, manuprāt, ir jāatgādina, ka regula nav jāinterpretē tādējādi, ka vienošanās par tiesu jurisdikciju liedz pusēm risināt mantošanas lietas ārpus tiesvedības dalībvalstī, kuru tās ir izvēlējušās, ja tas ir iespējams saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem. Tam tā būtu jābūt arī tad, ja mantošanai piemērojami tiesību akti nav minētās dalībvalsts tiesību akti. Šis kritērijs, kas ir skaidri minēts regulas 29. apsvērumā, var būt noderīgs iesniedzējtiesai.

V. Secinājumi

123. Ņemot vērā izklāstīto, ierosinu uz *Lietuvos Aukščiausioji Teismas* (Augstākā tiesa, Lietuva) jautājumu atbildēt šādi:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantojuma apliecības izveidi 4. pants, kā arī pārējās tiesību normas par mirušā pastāvīgo dzīvesvietu ir jāinterpretē tādējādi, ka var būt tikai viena pastāvīgā dzīvesvieta.
- 2) Ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta ir vienā valstī un citi elementi, kuriem ir nozīme mantošanas nolūkā, ir vienā vai vairākās citās valstīs, mantošanai ir pārrobežu raksturs un līdz ar to tai ir piemērojama Regula Nr. 650/2012.
- 3) Regulas Nr. 650/2012 3. panta 2. punkts un 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka notāram, kuru nevar uzskatīt par “tiesu” tiesību normas izpratnē, nav saistoši minētās regulas jurisdikcijas noteikumi.

- 4) Regulas Nr. 650/2012 3. panta 1. punkts i) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda valsts mantojuma apliecība kā pamatlietā aplūkotā, ko ir izsniedzis notārs pēc puses pieprasījuma atbilstoši oficiālajam paraugam un pēc tajā minēto faktu un paziņojumu ticamības pārbaudes, ir “publisks akts” un citās dalībvalstīs tam ir attiecīgs pierādījumu spēks.
- 5) Regulas Nr. 650/2012 22. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja mirušā veiktā tiesību aktu izvēle nav nepārprotami minēta paziņojumā kā pēdējās gribas rīkojums, tai ir jāizriet tikai no šāda rīkojuma noteikumiem.
- 6) Regulas Nr. 650/2012 83. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja pirms 2015. gada 17. augusta sastādīta testamenta noteikumā nav konstatējama tiesību aktu izvēle vai arī tā neizriet no šī noteikuma, mantošanai ir piemērojami mirušā valsts tiesību akti, saskaņā ar kuru minētais testamenta noteikums ir spēkā, un nav nepieciešamības noskaidrot, vai minētie tiesību akti tika faktiski izvēlēti.
- 7) Regulas Nr. 650/2012 7. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka paziņojums, ko ieinteresētā puse ir sniegusi ārpus tiesvedības un ar ko tā piekrīt to tiesu jurisdikcijai, kurās citas puses ir uzsākušas tiesvedību, ir līdzvērtīga nepārprotamai minēto tiesu jurisdikcijas atzīšanai, ar nosacījumu, ka ir izpildīti valsts procesuālajās normās paredzētie nosacījumi attiecībā uz termiņiem un formu.